

СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Коломоєць Я.В., Бісерова М.С. (м. Запоріжжя)

Анотація

У статті розглядається сутність, форми й механізми державного регулювання економіки на прикладі Запорізького регіону; висвітлюються найбільш актуальні проблеми регіону, а саме екологічні та соціальні; дано огляд державних і регіональних програм даного напрямку та отриманих результатів від впровадження цих програм; запропоновано шляхи оптимізації стратегічного розвитку Запорізької області.

The article deals the essence, forms and mechanisms of state economic regulation on the example of Zaporizhzhyn region; the most urgent regional problems, in particular ecological and social ones, are highlighted; the state and region programs from this sphere are reviewed, the results achieved due to these programs implementation are given, the ways of optimization of Zaporizhzhya region's strategic development are suggested.

Ключові слова

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ, СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК, РЕГІОН, ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА, РЕГІОНАЛЬНА ПРОГРАМА, ЕКОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА СФЕРА

Вступ

Актуальність теми дослідження в тому, що ефективність функціонування національної економіки значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку регіонів, які на сьогодні відрізняються істотною галузевою, територіальною та функціональною диференціацією. Виникає гостра необхідність розробки політики розвитку для кожного окремо взятого регіону країни. Тому необхідно проаналізувати економічний, промисловий потенціали регіонів, на підставі яких і розробляються регіональні державні програми розвитку та стимулювання окремих галузей [4, 21].

Мета статті: проаналізувати показники та програми, що діють в Запорізькій області; дослідити напрямки ефективності розвитку Запорізької області; виявити потенціал Запорізької області.

Обговорення проблеми

Розділимо Україну умовно на три регіони: Південний, Схід, Центр і Захід. Економічний потенціал Південного Сходу представлений гірничодобувною, металургійною, хімічною, харчовою промисловістю, машинобудуванням, сільським господарством і природними ресурсами. Гірничодобувна промисловість - Донецьк, Луганськ. Металургійна промисловість - Запоріжжя, Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Нікополь, Маріуполь. Машинобудування представляє - Запоріжжя, що займає по

виробництву легкових автомобілів частку на 70% вітчизняного машинобудування. Харчова промисловість представлена Дніпропетровськом [8, 44].

Західна Україна представлена головним чином санаторно-курортною зоною й оздоровчо-лікувальними комплексами, розташованими в містах Трускавець і Зморшок (мінеральне джерело «Нафтуся»), а також гірськолижними курортами, серед яких - «Буковель». Цей гірськолижний курорт за останні два роки одержав значні капіталовкладення й інвестиції.

Центральна Україна представлена сільським господарством, тваринництвом. На території міст Суми, Черкаси і Полтави вирощуються такі культури як пшениця, соняшник і картопля, а столиця - місто Київ - є фінансовим і освітнім центром України. По частці регіональних відрахувань у державну скарбницю безсумнівним лідером є Південно-Східний регіон, що наповнює бюджет до 85%.

Розглядаючи питання стратегічного розвитку регіону на прикладі Запорізької області з найбільш важливих і актуальних проблем Запоріжжя на даний момент, рішення яких і є цілями розвитку регіону, виділимо екологію й соціальні питання.

Екологія. Забруднення навколишнього середовища - одна із самих «наболілих» проблем нашого регіону, рішення якого необхідно проводити поетапно. У Запоріжжі, де зосереджено третину промислового потенціалу країни, рівень забруднення, викликаний діяльністю таких заводів як «Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь», Алюмінієвий комбінат, Феросплавний завод перевищує всі припустимі норми, екологічне оздоровлення регіону є стратегічною метою. Рішенням сесії Запорізької обласної ради затверджена «Програма виходу з екологічної кризи м. Запоріжжя на період 2001 - 2010 роки».

Метою Програми першочергових природоохоронних заходів щодо виходу з екологічної кризи є забезпечення екологічної безпеки для жителів міста.

На підставі аналізу екологічного забруднення, наведеного в Програмі, критичний стан навколишнього природного середовища обумовлено високим промисловим потенціалом і залишковим принципом фінансування екологічних заходів. Програмою намічений комплекс природоохоронних заходів, спрямованих на поліпшення стану всіх екосистем міста. Запропоновано конкретні шляхи рішення:

1. Створити науково обґрунтовану систему екологічного контролю за виробничою діяльністю приватних і державних підприємств, акціонерних товариств та інших суб'єктів господарювання. Доцільно відновити екологічні паспорти для всіх суб'єктів природокористування й особливо підприємств, захоронюючих відходи виробництва, забруднюючи ґрунт та річку Дніпро.

2. Паралельно зі здійсненням екологічного аудиту на підприємствах для діючих технологій необхідно реалізувати й іншу складову концепції

екологізації - обов'язковий облік екологічної складової в інвестиційних проектах. Обов'язковою повинна стати процедура узгодження інвестиційних проектів з екологічними службами міста.

3. Суворе законодавство в екологічній сфері, що передбачає, стягнення штрафів є неефективними рішенням проблем екологічного забруднення, насамперед тому, що розмір штрафів у більшості випадків непорівнянний з нанесеним збитком виробничими викидами. Ефективним важелем регулювання є послаблення податкового пресу підприємства, що не перевищує норми забруднення й суворо дотримується екологічного законодавства. Зниження податків, надання пільг, цільових субвенцій екологічно «правильним» підприємствам - ймовірно найефективніший метод рішення екологічних проблем з одночасним розвитком вітчизняного виробництва [2, 36].

В 2007 році Запорізька область одержує з держбюджету 2 млрд. 937 млн. грн., що на 37% більше, ніж у 2006 р. Розподілятися кошти будуть по чотирьох пріоритетним напрямкам: екологія, екомоніторинг, очисні спорудження; охорона здоров'я; енергозберігаючі технології;
- водопостачання населених пунктів.

Соціальні програми. У сфері охорони здоров'я в Запорізькій області в останні роки були розроблені й прийняті такі цільові й комплексні програми як «Комплексної програми профілактики наркоманії й СНІДу в Запорізькій області» і програма «Фізичне виховання - здоров'я нації».

У регіоні збережена мережа існуючих дитячих та юнацьких спортивних шкіл, у тому числі спеціалізованих, працюють дитячі підліткові клуби. Разом з тим відкриті нові відділення ДЮСШ у Запоріжжі й Мелітополі; у Токмаку дитячий юнацький клуб переведений у режим дитячо-юнацької спортивної школи. В 2003 році був відкритий інтернат спортивного профілю, де навчаються перспективні підлітки із сільських районів області. У рамках цієї комплексної програми проходить активна підготовка до Олімпійських і Параолімпійських ігор. В 2006 році облдержадміністрація створила більше 30 обласних стипендій для видатних спортсменів, у тому числі й спортсменам-інвалідам [5, 5].

Були прийняті регіональні програми й в інших напрямках. У сфері освіти в Запорізькій області здійснена програма «Комп'ютерний клас - кожній школі» за підтримкою мера Запоріжжя. За 2004 - 2005 роки було комп'ютеризовано 33 школи обласного центру та 17 сільських шкіл [7, 7].

Завжди існуюча гостра проблема безпритульності одержала можливість бути більш інформаційно доступною завдяки регіональній програмі соціальної реклами в м. Запоріжжя. Її суть полягала в публікаціях і висвітленні в ЗМІ даної проблеми, пропаганді усиновлення дітей, позбавлених батьківської опіки. Найбільш діючим інструментом виявилось розміщення подібної інформації на бігбордах. Дана програма дала результат: за 2005 - березень 2006 року відсоток усиновлення дітей запорожцями збільшився втричі в порівнянні з попереднім роком [6, 5].

З 2003 року в запорізьких центрах зайнятості одержала активний розвиток програма підтримки малого бізнесу, у рамках якої кожний безробітний, що перебуває на обліку та бажає відкрити власну справу може одержати державний безпроцентний кредит при затвердженні пропонуваного бізнес-плану. Також відповідно до програми зайнятості населення в 2007 році передбачається створити 19,2 тис. робочих місць, з яких 5% - за рахунок надання роботодавцям дотацій на створення додаткових робочих місць. В 2006 році були прийняті виправлення до закону про працевлаштування та соціальний захист інвалідів, згідно з яким підприємства, чисельність працівників яких перевищує 8 чоловік, зобов'язані надати робочі місця інвалідам у кількості 3% від загальної чисельності персоналу. При недотриманні даних умов підприємство зобов'язане відраховувати мінімальну заробітну плату по кожному непрацевлаштованому інваліду в обласний фонд інвалідів.

Місцевою комплексною програмою соціального захисту населення на 2007 рік передбачений ряд заходів щодо підвищення життєвого рівня малозабезпечених родин із трьома й більше неповнолітніми дітьми.

Державна програма забезпечення молоді житлом на 2002 - 2012 роки спрямована на створення умов для забезпечення молоді житлом, активізації інвестиційної діяльності в сфері житлового будівництва для молодих родин і самотніх молодих громадян. У контексті цієї програми розроблена обласна програма «Молодій запорізькій родині - доступне житло» на 2003 - 2008 роки [1, 4].

Усе більше набирає масштаби й популярність програма матеріальної підтримки талановитих студентів навчальних закладів II-IV рівня акредитації. Така програма реалізується в ЗДІА - надання щомісячної матеріальної підтримки не менш 100 студентам, а також програма «Кращим студентам - стипендія мера».

Висновки

Таким чином, Запорізька область відноситься до найбільш привабливих регіонів України по інвестуванню завдяки великому промислового потенціалу, наявності природних багатств, власних енергоресурсів, високому науково-технічному потенціалу, розвиненій транспортній інфраструктурі, розвиненій банківській системі та доступності до ринків України, країн СНД, Європи й Азії. По обсягу прямих іноземних інвестицій область посідає четверте місце серед регіонів України. Усі вище перераховані переваги дають можливість затверджувати, що Запорізький регіон найближчим часом вирішить як екологічні, так і соціальні проблеми.

Перспективи подальших досліджень: аналіз екологічних та соціальних проблем Запорізької області; пошуки шляхів інтеграції Запорізької області до євроінтеграційного простору.

Джерела

1. Государственная программа обеспечения молодежи жильем на 2002-2012 гг. № 1089 от 29.07.2002г.

2. Держава та регіони /Волик Н.Г.// Концепція екологізації виробництва на аграрних підприємствах/ Серія: Економіка та підприємство, 2006. - № 1

3. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник / Чистов Н.А., Никифоров М.В. / КНЕУ, 2005. - 387с.

4. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник / Дідківська Н.О., Головка І.К. / Київ: Знання-Прес, 2005. - 425с.

5. Региональная комплексная программа по борьбе с беспризорностью на 2006 г. № 317 от 02.02.2006г.

6. Региональная комплексная программа «Компьютерный класс – каждой школе» на 2004-2006 гг. № 203 от 01.03.2004г.

7. Украина промышленная. / Безбородова Н. // Регион с высокой энергетикой / 2006. - № 5.

Стаття надійшла 09.02.2007 р.

Наші автори

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Відомості
1	2	3
1.	<i>Пожуєв Володимир Іванович</i>	Доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри програмного забезпечення та математичного моделювання, ректор Запорізької державної інженерної академії
2.	<i>Воронкова Валентина Григорівна</i>	Доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій, декан факультету менеджменту і фінансів Запорізької державної інженерної академії, академік Української Академії Політичних наук, академік Міжнародної Академії наук вищої школи
3.	<i>Ажажа Марина Андріївна</i>	Аспірантка кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії
4.	<i>Макаренко Наталія Геннадіївна</i>	Кандидат філософських наук, професор, докторант кафедри військового права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка
5.	<i>Вандишев Валентин Миколайович</i>	Доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Сумського національного університету
6.	<i>Лісовський Петро Миколайович</i>	Кандидат філософських наук, експерт з питань таємниць при Раді національної безпеки та оборони України, старший викладач Національної академії державного управління при Президентові України
7.	<i>Бухтєєв Микола Іванович</i>	Кандидат історичних наук, доцент кафедри соціології управління Донецького державного університету управління
8.	<i>Войтов Володимир Вікторович</i>	Здобувач кафедри філософії Запорізького національного університету
9.	<i>Вандишева-Ребро Надія Валентинівна</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології Харківського національного технічного університету «ХПІ»
10.	<i>Козловець Микола Адамович</i>	Кандидат філософських наук, доцент, докторант Київського національного університету імені Тараса Шевченка
11.	<i>Сапа Наталія Вікторівна</i>	Студентка четвертого курсу спеціальності „Менеджмент організацій” Запорізької державної інженерної академії
12.	<i>Мірошников О.А.</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії РВНЗ «Кримський гуманітарний університет»
13.	<i>Кочін Ігор</i>	Доктор медичних наук, професор, дійсний член

1	2	3
	<i>Васильович</i>	(академік) Української академії оригінальних ідей, завідувач кафедри медицини катастроф Запорізької медичної академії післядипломної освіти
14.	<i>Сидоренко Петро Іванович</i>	Кандидат медичних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної кадрової академії, Заслужений лікар України, директор Кіровоградського базового медичного коледжу ім. Є. Й. Мухіна
15.	<i>Гут Тетяна Михайлівна</i>	Викладач вищої категорії, викладач-методист, Відмінник освіти України, заступник директора з практичного навчання студентів Кіровоградського базового медичного коледжу ім. Є. Й. Мухіна
16.	<i>Дуднікова Ірина Ігорівна</i>	Доцент, зав. аспірантурою Європейського університету інформаційних систем, фінансів, менеджменту і бізнесу (м. Київ)
17.	<i>Пушкін Сергій Павлович</i>	Кандидат технічних наук, доцент НТУУ „Київського політехнічного інституту”
18.	<i>Товарниченко Володимир Олександрович</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії
19.	<i>Заблоцька К.В.</i>	Докторант Інституту вищої освіти АПН України
20.	<i>Александрова Олена Станіславівна</i>	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Запорізького національного університету
21.	<i>Мельник Вікторія Володимирівна</i>	Кандидат філософських наук, ст. викладач кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії
22.	<i>Дроздовська Ольга Миколаївна</i>	Аспірантка кафедри менеджменту організацій Запорізької державної інженерної академії
23.	<i>Ткаченко Ала Михайлівна</i>	Доктор економічних наук, професор, зав. кафедри економіки підприємства Запорізької державної інженерної академії
24.	<i>Дрозд Юлія Юріївна</i>	Магістрант спеціальності „Економіка підприємства” Запорізької державної інженерної академії
25.	<i>Коваленко Ірина Юріївна</i>	Магістрант Запорізької державної інженерної академії
26.	<i>Асмолова Анна Борисівна</i>	Аспірант Дніпропетровського національного університету
27.	<i>Бісерова Маргарита Самуїлівна</i>	Кандидат технічних наук, доцент Запорізької державної інженерної академії
28.	<i>Коломосць Яна Володимирівна</i>	Студентка четвертого курсу спеціальності „Економіка підприємства” Запорізької державної інженерної академії

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ**для публікації в збірнику наукових праць****“ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК ЗАПОРІЗЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНЖЕНЕРНОЇ АКАДЕМІЇ”**

1. Редакційна колегія приймає до друку статті виключно за умови їх відповідності **вимогам ВАК** (див. Постанову президента ВАК України №7-05-1 від 15.01.2003 р.) **щодо структури наукової статті**, згідно з якими стаття повинна містити такі елементи як:
 - постановку проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
 - аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор;
 - виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття;
 - формування цілей статті (постановка завдання);
 - виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
 - висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.
2. До публікації в журналі приймаються раніше не опубліковані наукові праці. За точність цитування та наведення у статтях наукових фактів, цифр, інших відомостей відповідають автори. Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.
3. Статті, автори яких не мають наукового ступеня, супроводжуються рецензією доктора наук за фахом публікації або витягом із протоколу засідання кафедри (відділу) про рекомендацію статті до друку.
4. Рукопис статті подається в одному примірнику, надрукованому з одного боку аркуша формату А-4. Разом із рукописом подається електронний варіант статті, виконаний у текстовому редакторі MS Word for Windows (формати .doc або .rtf). Електронний варіант статті подається на дискеті, диску чи електронною поштою за адресою: **valentina-voronkova@yandex.ru**
5. Вимоги для оформлення тексту: всі поля по 20 мм; шрифт Times Arial, кегель 14 пт; інтервал – 1,5; абзацний відступ – 15 мм. Рисунки й таблиці оформляються згідно з ДСТУ.
6. Перелік літературних джерел розташовується за алфавітом або в порядку їх використання після тексту статті з підзаголовком **Джерела** і виконується мовою оригіналу. Джерела в переліку посилань нумеруються вручну (без використання функції меню Word „Формат – Список – Нумерований”). Посилання на літературу в тексті подаються за таким зразком: [5, 87], де 5 – номер джерела за списком літератури, 87 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [3; 5; 7] або [3, 145; 5, 25; 7, 545].
7. Стаття обов'язково супроводжується авторською довідкою із зазначенням прізвища, імені, по батькові (повністю); наукового ступеня, вченого звання, посади, місця роботи; а також робочої, домашньої адреси і телефонів, адреси електронної пошти.
8. У статтю можуть бути внесені зміни редакційного характеру без згоди авторів. Редакційна колегія залишає за собою право відхилити неякісні матеріали без пояснення причин.

Матеріали направляти на адресу: 69006, м. Запоріжжя, пр. Леніна, 226, кімн.Л413. Запорізька державна інженерна академія, редакція “Гуманітарного вісника”.

Збірник наукових праць
Гуманітарний вісник
Запорізької державної інженерної академії

*за напрямом філософія – фаховий
заснований 2 лютого 2001 року*

Випуск №28 (2007 рік)

Упорядник:

Воронкова В.Г. – д.філос.н., професор

Рецензенти:

Бех В.П. – д.філос.н., професор (м. Київ)
Волинка Г.І. – д.філос.н., професор (м. Київ)

Технічний редактор:

Ажажа М.А., асистент
кафедри менеджменту організацій

69006, м. Запоріжжя, проспект Леніна, 226,
Запорізька державна інженерна академія,
кімната л413, тел. (0612) 238-292
E-mail: valentina-voronkova@yandex.ru
E-mail: azaz-marina@yandex.ru

Засновник і видавець:

Запорізька державна інженерна академія.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової
інформації “Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії”
серія КВ №9770 від 15.04.2005 року.

Підписано до друку р. Папір типогр. №1
Умов. видав. арк. Умов. друк. арк. Наклад 300 прим.
Замовлення №

Видавництво:

Редакційно-видавничий відділ Запорізької державної інженерної академії: 69006,
м. Запоріжжя, просп. Леніна, 226, ЗДІА, кімн. 96 Тел. (0612) 2238-596
Оригінал-макет виготовлено в редакції “Гуманітарного вісника ЗДІА”
Надруковано з електронного оригінал-макету редакції в РВВ ЗДІА